

Oeganda

9 t/m 31 juli 2013

Inhoud

1. Inleiding	blz. 2
2. De reis naar Oeganda	blz. 3
3. Eindelijk is het zover, onderweg in Oeganda	blz. 3
4. Op weg naar Kidepo	blz. 4
5. In Kidepo 1	blz. 5
6. In Kidepo 2	blz. 6
7. Van Kitgum naar Murchinson	blz. 7
8. Murchinson Falls 1	blz. 8
9. Murchinson Falls 2	blz. 8
10. Van Murchinson Falls naar Kibale	blz. 9
11. Kibale	blz. 10
12. Van Kibale naar Queen Elizabeth National Park	blz. 11
13. Queen Elizabeth National Park	blz. 11
14. Ishasa	blz. 12
15. Van Queen Elizabeth National Park naar Lake Bunyonyi	blz. 13
16. Van Lake Bunyonyi naar Gorilla Valley Lodge	blz. 13
17. Gorilla tracking	blz. 14
18. Van Gorilla Valley Lodge naar Kisoro	blz. 14
19. Kisoro	blz. 15
20. Van Kisoro naar Lake Mburo	blz. 16
21. Lake Mburo	blz. 16
22. Van Lake Mburo naar Entebbe	blz. 17
23. Entebbe	blz. 17
24. Thuis	blz. 17
25. Ditjes en datjes	blz. 18

Inleiding

Dit verslag is een persoonlijk verslag van onze ervaringen in Oeganda. Onze medereizigers kunnen deze reis anders hebben ervaren dan wij.

Mensen die nog nooit in Oeganda zijn geweest, moeten er op rekenen dat hun ervaringen in Oeganda zullen afwijken van onze ervaringen.

Wij hebben ons geen moment onveilig gevoeld in Oeganda, naar wij hopen zal dit voor alle toekomstige reizigers naar dit prachtige land zo blijven.

Onze teksten zijn, zoals wij de zaken beschrijven. Het is geen hoogstaand literair werk. Daarnaast hebben wij een selectie van foto's in het verslag opgenomen. Ongetwijfeld zijn er mensen die betere foto's kunnen en zullen maken, wij zijn slechts goedwillende amateurs.

Naar wij hopen verschaft ons verslag een goede indruk van Oeganda, en beleeft de lezer veel plezier aan dit verslag.

Rita en Arjen Abbekerk.

De reis naar Oeganda (9 juli)

Op tijd uit bed, want de taxi staat om 06:00 uur voor de deur om ons naar Schiphol te brengen. Onderweg naar Schiphol krijgt de chauffeur via de navigatie regelmatig berichten over de verkeerssituatie. Na overleg kiezen wij ervoor om de “normale” route aan te houden.

Even na 08:00 uur arriveren wij, nog steeds ruim op tijd, op Schiphol. Aangezien wij al ingecheckt zijn, gaan wij direct naar de “luggage drop off”. Zo, dan kunnen wij via de paspoortcontrole (of gaat het om openstaande boetes controle?) door naar de belastingvrije zone van Schiphol. Aan de prijzen te merken is de koffie bij een bar niet echt belastingvrij, maar het smaakte goed. Rond 10:00 uur richting de gate. Hier nog een veiligheidscontrole van de handbagage. Dus alles wat metaal bevat door de scanner, ook de schoenen moeten er doorheen. Op tijd mogen wij al aan boord van het vliegtuig. Wij weten dat er nog drie medereizigers moeten zijn die dezelfde voorlenging als ons hebben geboekt. Zij zitten waarschijnlijk ergens bij ons in de buurt in het vliegtuig. Maar goed, we zullen ze zeker ontmoeten in Entebbe. Tijdens de vlucht wat gelezen en film gekeken. De verzorging aan boord is dit keer boven verwachting goed (tja, ook weleens andere ervaringen met deze maatschappij gehad). Bij de tussenlanding in Kigali komen we erachter dat twee medereizigers achter ons zitten. Nu missen we er nog één.

Bij aankomst in Entebbe worden wij opgewacht door een man en vrouw met een bord “Habari”, die moeten wij hebben. Dit blijken Ronnie (onze chauffeur/gids voor deze trip) en Vicky (onze kokkin voor de voorlenging) te zijn. Vicky bleef bij onze bagage, terwijl Ronnie ons een bank wees waar wij onze eerste euro's in shillings konden wisselen. Kort daarna kwamen ook Karin en Marcel in de ontvangsthuis aan, ook zij moesten nog even geld wisselen. Na deze verplichtingen zijn we naar het “Airport Guesthouse” gebracht.

Hier werden wij opgewacht door Jan-Willem. Na onze bagage op de kamer te hebben gebracht, kregen we een welkomstdrankje aangeboden en werd de dag van morgen doorgenomen. Ook kregen we te horen dat de vijfde reiziger al eerder die dag via een andere route was gearriveerd. Die zullen wij morgenochtend dus ontmoeten. Wij zullen om 05:30 uur gewekt worden, 06:00 uur ontbijt en 06:30 uur vertrek richting Gitgum. Oké, de hoogste tijd om even na 00:00 uur het bed op te zoeken, het wordt morgen nog een lange dag.

Eindelijk is het zover, onderweg in Oeganda (10 juli)

Helaas is de wake-up call niet helemaal goed gegaan. Als Arjen even naar de wc moet, kijkt Rita op haar horloge en ziet dat het inmiddels 06:10 uur is, tijd om aan het ontbijt te zitten. Dus even de gang er in zetten. Aan het ontbijt ontmoeten wij onze vijfde medereiziger, Linda. Aangezien ook de anderen niet gewekt zijn, starten wij dus ietsje later dan gepland.

Op weg richting het ZIWA Rhino Sanctuary komen wij door Kampala. Als wij de steden in Nederland chaotisch vinden, Kampala wint het met een volle straatlengte. Voor ons lijkt het er op dat iedereen min of meer z'n eigen weg zoekt en ieder gaatje benut om de eindbestemming te bereiken. Links of rechts inhalen is geen enkel probleem, ergens tussendoor wringen om te kunnen afslaan al evenmin. Verder kijken wij onze ogen uit naar alle winkeltjes en mensen die zich op verschillende manieren van A naar B begeven. Vooral veel brommers en fietsen kom je in het verkeer tegen. Er passen in Oeganda meer mensen op een brommer dan in Nederland. Zo kan er ook een hoeveelheid materiaal op brommers en fietsen worden meegenomen, waar in Nederland niet over wordt gepeinsd om zoveel mee te nemen. Daar hebben wij tenslotte een auto voor. Na Kampala verdwijnt de verharde weg al snel en maken wij kennis met de soort wegen die wij heel goed gaan leren kennen in de komende weken.

Ondertussen is de temperatuur al aardig gestegen richting de 30°. Bij de neushoorns gaan we eerst een stukje met de auto, gevolgd door een korte wandeling. Men weet exact waar de neushoorns zijn. Dit is ook niet te verwonderen aangezien deze dieren 24 uur per dag en 7 dagen per week mensen bij zich hebben. Deze mensen zitten er voor de algehele gezondheid van de neushoorns. Als stropers de kans krijgen, worden deze dieren afgeschoten voor de hoorns. Deze brengen op het moment dat wij er zijn al meer geld per kilo op dan goud.

De groep die wij mogen bezoeken bestaat uit vier neushoorns. Het vrouwtje komt uit Amerika en een mannetje uit Kenia. Deze hebben inmiddels een jong die Obama genoemd is. Neushoorns zijn tijdens het heetst van de dag zeer inactief en liggen het liefst in de schaduw. Dit om de simpele reden dat zij geen zweetklieren bezitten. Zij zouden oververhit raken als ze actief moeten zijn (een feit dat ook bij stropers maar al te goed bekend is). In het park zijn inmiddels 3 neushoorns geboren en nummer 4 wordt in januari 2014 verwacht. Moeder neushoorn loopt net ietsje langer zwanger rond dan een vrouw. Ongeveer 16 maanden. Bij de geboorte weegt het jong ongeveer 50 kg. Als je deze dieren dus iets actiever wil zien,

moet je 's ochtends vroeg zijn of aan het eind van de dag. In Oeganda zijn nu plannen om de neushoorn in nog meer gebieden te herintroduceren. Helaas zal dan in ieder gebied een permanente lijfwacht bij de dieren aanwezig moeten zijn. Alleen omdat er mensen zijn die zijn hoorn als medicijn of ander wondermiddel zien. Afijn, even genoeg over mensen die dieren zinloos uitmoorden. Wij gaan eerst van de neushoorns naar een waterpoel waar zij drinken (nee, niet nu, het is te warm). Hier staat een pracht van een pootafdruk in de oever, verder veel vlinders en wat vogels. Tijdens de lunch lekker kip met rijst gegeten. Verder richting Kitgum komen wij door Gulu, hier houden wij een plasstop. Ronnie regelt dat wij in een supermarkt naar het toilet mogen. Maar voor wij binnen mogen, worden wij eerst gefouilleerd, net als alle andere mensen die naar binnen willen.

Het toilet is uiteraard niet zoals wij thuis gewend zijn, in dit geval is het een Frans hurktoilet. Bij de dames blijkt de stortpijp tussen de stortbak en het toilet afwezig te zijn. Dus daar een emmertje water vullen en vervolgens doorspoelen. Na deze stop is het nog twee uur naar Kitgum. Zo tegen zeven uur 's avonds komen wij daar aan. Na het inchecken is het al snel eten, wat kletsen, naar je kamer, de rugzak iets anders inpakken en slapen. Want ja, het was dus een lange dag met veel nieuwe indrukken en veel gehobbel in de auto.

Op weg naar Kidepo (11 juli)

Vandaag gaat de wekker pas af om 07:00 uur. Even snel afspoelen onder de douche om op tijd aan het ontbijt te zijn. Gezien de ontbijtkaart vermoeden wij dat het hotel onder Engelse leiding staat. Om 08:15 uur zitten wij weer allemaal in de auto. Na de bandenspanning nog gecontroleerd te hebben, gaan wij werkelijk op pad. Onderweg word je al verder in de stemming van een natuurgebied gebracht, en uiteraard nog enkele landschapsfoto's gemaakt. Als wij zo naast de auto staan, komen er enkele kinderen aangerend. Zij willen best op de foto. Eén jongedame bleef op de achtergrond, terwijl één van de kinderen een nog jonger broertje of zusje op de rug draagt. Op het moment dat wij weer instappen vraagt zij om geld. Ronnie raadt ons af om geld te geven. Na anderhalve dag reizen, staan wij voor de poort van Kidepo National Park. Ronnie moet zich melden en een aantal papieren in orde maken. Dus voor ons even een p&p pauze. Het toilet is een gebouwtje met een betonnen fundering. In de vloer is een gat gemaakt. Verder is er een klein watertankje die op een driepoot staat, hier kan je je handen wassen. De basisbenodigheden zijn

aanwezig, en wat wil je dan nog meer? Als we allemaal zo ver zijn en het dak van de auto omhoog is, gaan we verder. Heel even worden rotsen verward met olifanten, maar al snel zien we echte dieren. Vooral veel vogels, waaronder ook een gier. Buffels zijn dieren die je erg veel ziet, maar ook hartebeesten en waterbokken. De hutjes (banda's) waar wij slapen zijn eenvoudig. Er staan twee losse bedden met klamboe, en in het aanbouwtje is een toilet en een douche. Al snel hebben wij door dat je het toilet beter met een emmer water kan doorspoelen. De douche heeft één werkende knop, deze is niet voor het warme water.

Terwijl wij ons installeren in de banda is Vicky aan het werk om onze lunch op tafel te krijgen. Dit is dus echt vakantie! 's Middags gaan wij op stap met Ronnie en ranger Faustino. Faustino is mee voor onze veiligheid, hij draagt dan ook een geweer mee. Vooraf heeft hij uitgelegd dat het de bedoeling is om de dieren af te schrikken, pas als dit niet werkt mag hij gericht schieten.

Tijdens de gamedrive (goed Nederlands voor een wildrit) zien wij wederom buffels. Maar nu ook oribi, reedback, zebra's en wrattenzwijnen. Eigenlijk komen we ogen en camera's tekort om alles wat om ons heen gebeurt te zien en vast te leggen. Wij moeten dan ook al snel accepteren dat je gewoon moet genieten van wat je wel ziet. En dat wat je niet zelf hebt gezien, maar je reisgen(o)t(en) wel? Ach, volgende keer zie jij iets wat zij net missen. Na het avondeten nog even bij het kampvuur gezeten.

In Kidepo 1 (12 juli)

Vandaag staan wij om 06:30 uur op voor een ochtend wildrit. Dus recht uit bed de auto in en rijden richting de opkomende zon. Al snel zien wij een aantal diersoorten die wij gisteren ook hebben gezien. Saai? Welnee, dieren in hun eigen omgeving kunnen ons niet vervelen! Wij volgen min of meer dezelfde route als gistermiddag. De weg die gisteren volledig onderwater stond, is nu nog wel vochtig, maar verder geen laag water, alleen modder. Als resultaat van deze modder komen wij vast te zitten. Juist! Dat wordt dus duwen. Als de auto weer grip heeft en verder kan, stappen wij snel in..... Afijn, een klein stukje verderop glibberen en glijden wij wederom en na een kwart pirouette staan wij dwars op het pad en tevens klem. Dus iedereen eruit en nogmaals duwen. Nu we al wat beweging hebben gehad, maken wij ook een wandeling over de savanne samen met Faustino en zijn donderbus. Wel een beetje een vreemd idee om daar zo te wandelen, één groot safaripark (de Beeksebergen verbleekt hierbij) en je loopt daar gewoon. Uiteraard met kans op dieren die jou wel zien zitten als maaltijd (om het spannend te maken). Helaas of is het gelukkig.... zien wij deze dieren niet. Alleen maar vegetariërs. Op de terugweg naar het kamp voor ons ontbijt zien wij op de rotsen nog een soort klipdassen. Na het ontbijt gaan wij al weer vlot op pad. Gelukkig een andere en minder vochtige route. Op een goed moment zien wij verderop een tweetal auto's en spot Marcel leeuwen. Vier dames zijn op pad en hebben absoluut geen enkel oog voor ons. Hun interesse ligt meer richting een kudde buffels. Gevieren sluipen zij rond door het savannegras. Dit maakt het voor ons iets lastiger om ze allemaal goed te zien. Maar ja, dit is life en geen natuurfilm op de tv. De buffels hebben op een goed moment door dat er gevaar dreigt. Een aantal komen aan de buitenkant van de kudde, terwijl de rest wat meer samen groept. Op het moment dat de leeuwen dichtbij zijn, gaat de kop van één van de buffels naar beneden, een aantal snelle passen voorwaarts en..... de leeuw gaat er vandoor. Voor die satéprikkers op de kop van de buffel heeft een leeuw heilig ontzag. Zij zullen een buffel dan ook altijd van achter aanvallen om de satéprikkers te ontwijken. Het eind van deze poging is dat de leeuwen na onverrichte zaken afdruipten.

Na deze fraaie aflevering van National Geographic in het echt rijden wij verder en zien een vogel neerstrijken. Als wij goed kijken, denken wij er nog één op de grond te zien, dan veranderen wij onze mening en denken dat het een stuk hout is. Alleen hout beweegt normaal gesproken niet. Dus nogmaals goed kijken. Is het dan een slang? Ook niet! Wij komen tot de conclusie dat het een hagedis moet zijn. Uiteindelijk blijkt het een monitor

lizard te zijn, wat zich in het Nederlands laat vertalen door varaan. Faustino vindt het goed dat wij uit de auto stappen om wat dichterbij foto's te maken. Uiteraard stapt hij ook uit met zijn donderbus. De varaan zit inmiddels onder een boom, rondom is laag gras met een diameter van ongeveer 8 meter, daarna begint het hogere savannegras. Zonder problemen kunnen wij onze foto's maken. Hierna rijden wij terug naar het kamp voor onze lunch. Na de lunch lopen er wrattenzwijnen in het kamp of is het vlakbij het kamp. Afijn, er rustig heenlopen, iets afstand houden en lekker op de grond gaan zitten. De wrattenzwijnen voelen zich kennelijk veilig genoeg en komen vanzelf steeds dichterbij. Zo kunnen er met een 100 mm lens prachtige pasfoto's worden gemaakt van de wrattenzwijnen.

In de middag is het tijd voor cultuur en gaan wij op bezoek in een Karamajongdorp, deze stam leeft van het vee. Wij worden vriendelijk ontvangen en door het dorp rondgeleid. Er wordt uitleg gegeven over de bouw van de

hutten en we mogen er ook in één binnen kijken. De enige lichtbron is de ingang van de hut (zolang de deur open staat). Je ogen moeten dus even wennen voor je iets kan onderscheiden. De indeling is praktisch, met beperkte ruimte moet je wel. Hierna worden wij verder geleid richting een veldje en komt een groepje mensen ons tegemoet. Zij zingen een welkomstlied. Om daarna een dans op te voeren. Deze dans is bedoeld om een partner te vinden. De heren selecteren op deze wijze een sterke vrouw om mee te kunnen trouwen. De dans eindigt pas (gelukkig vandaag niet) als de laatste vrouw stopt met dansen. Na deze uitleg worden wij uitgenodigd om de koopwaar van de Karamajong te

komen bekijken. Armbanden en kettingen, helaas zijn die niet gemaakt op de plumpe lichaamsbouw van de meeste westerlingen. Vooraf waren wij al op de hoogte dat er om een bijdrage voor het dorp zou worden gevraagd, deze wordt keurig in een kasboek geschreven. Ook doneren wij geld aan het schooltje. De leerlingen zingen ook nog voor ons. Als aan het eind Rita snoepjes (yoghurtgums) gaat uitdelen, worden de kinderen erg enthousiast en vallen haar bijna aan. Faustino haalt een keer uit om de orde te herstellen, maar dan nog is het lastig. Zij geeft de zak met snoep aan de juf, haar gaat het een stuk beter af om deze op een ordelijke wijze uit te delen. Het is trouwens verbazingwekkend hoe lang deze kinderen met één yoghurtgum doen. Wij kwamen op 30 tot 45 minuten uit.

's Avonds heeft Vicky matoke voor ons gemaakt, naar recept van haar moeder. De vingers bleven nog maar net aan de handen zitten (zo lekker)..

In Kidepo 2 (13 juli)

Vandaag gaat de wekker om 06:00 uur. Geen probleem, een koude douche zorgt ervoor dat je alsnog wakker wordt. Om 06:30 gaan we al op pad, 40 km verder naar de grens met Zuid-Soedan. Hier kunnen we struisvogels zien. Uiteraard kijk je onderweg ook al naar allerlei dieren. Veel zijn een herhaling van de afgelopen dagen, toch blijft het nog even mooi om het zo vrij rond te zien lopen. Op een goed moment moeten wij door een hek, dit is een omheind gedeelte waar, als alles goed verloopt, neushoorns worden geïntroduceerd in dit deel van Oeganda. Uiteraard moet je daar ook weer uit. Zodra wij de Kidep oversteken, komen we in een palmbos. Hier wemelt het van de bavianen. Het palmbos is door olifanten geplant en bavianen hebben dit uitgebreid. Verward, vraagtekens in de ogen? Het is simpel, olifanten eten kokosnoten, daarnaast leggen zij grote afstanden af. Zo komen de zaden verder in de natuur terecht als zij de grond aan het bemesten zijn. En de bavianen? Zij zijn iets huiselijker aangelegd en verblijven, mits er genoeg eten (bijv. kokosnoten) en drinken voorradig is, in een kleiner gebied. Na het palmbos komen we in het gebied waar struisvogels te zien zijn. Heel veel andere vogels, waaronder een koppeltje secretarisvogels, vallen ons in het begin ten deel. Verderop zien wij in de verte struisvogels, zelfs met jongen. Alleen zijn het niet echt fotogenieke dieren, ze vertikken het om dichterbij te komen. Wij rijden ook nog langs een UWA (Uganda Wildlife Authority) post. Faustino beweert ook dat wij een

stukje door Zuid-Soedan rijden. Dit zou ook heel goed mogelijk kunnen zijn, het is dan jammer dat de struisvogels geen stempels in de paspoorten zetten.

Het wordt zachtjes aan tijd om aan het ontbijt te gaan denken, wij nuttigen dit in picknickstijl bij een heetwaterbron. Het gebied is enigszins vulkanisch. De bron is warm, doch niet heet en ruikt licht zwavelachtig. Hier krijgen wij ook de kans om een wevernestje van dichtbij te inspecteren. Hoe ingenieus die gemaakt zijn. Het mannetje bouwt het nest en het vrouwtje inspecteert dit bouwsel. Als zij het afkeurt, trekt zij het nest uit elkaar en kan het mannetje opnieuw beginnen. Verder fladdert er nog het één en ander aan gevleugelde vrienden rond. Over de grond rennen hagedisachtigen in de meest fraaie kleuren rond. Alles doorweven met insecten zoals libelles. Na het ontbijt rijden we rustig terug en zien nog een grote groep struisvogels. Dan besluit Faustino om de regels niet te breken, maar iets te

buigen. Resultaat: wij rijden rustig over de savanne richting de struisvogels en kunnen prachtige opnames maken. Na het palmbos en de rivier zien wij plotseling een dikdik aan de kant van de weg staan, zeer fotogeniek! Verder wordt de terugrit gelardeerd met allerlei wild. Na de lunch, dit keer rolex, wederom heerlijk verzorgt door Vicky, moeten wij terug richting Kitgum. Al rijdend naar Kitgum genieten wij van de omgeving die aan ons voorbij trekt. Het lukt zelfs om een schildpad te bekijken en te fotograferen. Langs de kant van de weg zien we verder nog veel honden, kippen, geiten en koeien. Alles loopt gewoon los. Zij zorgen ervoor dat er regelmatig geremd en/of een ontwijkende manoeuvre moet worden uitgevoerd. Aan het eind van de middag zijn wij in Kitgum, lekker douchen, eten en nog wat napraten.

Van Kitgum naar Murchinson (14 juli)

Vandaag geprobeerd het ontbijt op tijd te bestellen, dit lukte ons nog wel. Helaas moesten wij toch nog drie kwartier wachten tot het arriveerde. Ook de nota werd pas geschreven, nadat het ontbijt genuttigd was. Helaas begrijpen ze bij dit guesthouse nog niet helemaal hoe ze soepel kunnen werken. Nadat er betaald is, gaan wij op pad. Vicky weet een kortere weg richting Gulu, deze nemen wij dan ook. Eén ding is zeker, het is een mooiere route dan de heenweg. Helaas met een klein nadeeltje. De brug waar wij overheen moesten was verdwenen.

Dus eerst een stukje terug. Ronnie stapt bij een splitsing uit en vraagt aan de lokale bevolking of er een andere alternatieve route is. Kennelijk is deze er wel. Dus de aanwijzingen volgend weer op pad. Helaas blijkt ook deze route niet wat ervan verwacht mocht worden. De weg stopt bij een bocht en gaat over in een glibberig pad. Resultaat? Wij keren terug naar Kitgum en volgen alsnog de reguliere weg. In Gulu kopen wij een paar broodjes en een flesje drinken bij de supermarkt. Na deze lunch gaan wij verder naar Murchinson Falls, dit is nog een uurtje of drie rijden.

Bij aankomst in Murchinson Falls worden wij vriendelijk verwelkomd met een vochtig doekje en een sapje. De camera's kunnen ook direct gebruikt worden. In de "lobby" zit een groene waterslang en een prachtige hagedis tegen de muur. De kamers zien er prima uit, wij hebben een kamer op de eerste verdieping met een prachtig uitzicht. In vergelijking met Kidepo is dit zeer luxe. Ook de douche heeft hier warm water, dus afspoelen en wat schoons aan. Zo geven wij ook wat spullen af om te laten wassen (kost erg weinig). Dan is het tijd voor een drankje en de kennismaking met de rest van de groep die vandaag aansluiten bij de verdere reis. Na het eten wordt het een vroege nacht, we moeten morgen op tijd op.

Murchinson Falls 1 (15 juli)

De wekker gaat vandaag om 05:00 uur af. Wakker worden! Helaas heeft Rita iets minder geluk gehad vannacht, zij was aan de diarree. Dus een deel van de nacht heeft zij op het toilet doorgebracht. Samen nadenkend over de oorzaak komen wij tot de conclusie dat zij gewoon pech heeft gehad, wij hebben immers hetzelfde gegeten en gedronken. Had het hieraan gelegen dan had ook Arjen het moeten hebben. Afijn, eerst maar ontbijt, Rita blijft even buiten zitten, het is binnen redelijk benauwd, zij krijgt haar ontbijt buiten gebracht.

Om 06:00 uur stappen wij in de auto voor de ochtendwildrit. Al snel zien wij de eerste Oeganda kobs, Ronnie verzekert ons dat wij die nog vaak gaan zien. Al snel worden de kobs gevolgd door giraffen en olifanten. Voor vogelaars is er zeker genoeg te zien, wat een variatie en hoeveelheid kom je tegen. Zo zien wij bonte ijsvogels, een palmgier en een Afrikaanse zeearend (plus alles wat wij niet opnoemen). Ook zien wij onze eerste nijlpaarden in het water. Ronnie en Fred nemen beiden een ietsjes andere route, op een goed moment wordt Ronnie gebeld. Fred. Er zijn leeuwen gespot, dus iedereen zitten en gaan. Na één verkeerde afslag komt het toch goed en zien wij van afstand een groep auto's staan. Helaas blijkt het geen leeuw te zijn..... maar een luipaard. Dus nu hebben wij de Big Five toch gezien in Oeganda! Het luipaard ligt lekker lui op een tak in een boom en heeft absoluut geen zin om dichterbij te komen voor de foto. En met zoveel auto's kan je ook al niet de regels een beetje buigen. Als tactiek kiezen Ronnie en Fred ervoor om even verder te rijden en later terug te komen. Goed geprobeerd, alleen blijft die meute toeristen hinderlijk staan. Zelfs een auto waar een ranger bij in zit! Ineens vertrekken er een aantal auto's en zijn er nog vijf (inclusief onze twee) over. Dan komt het signaal "gaan". Met de camera's in de aanslag gaat het in een fors tempo richting de boom. Tijd om snel iets te veranderen aan je instelling heb je niet, het is "schieten" zoals het komt. Dit wordt het luipaard teveel en het dier besluit om de boom per direct te verlaten. Om daarna rap te verdwijnen in het hoge savannegras. Later zien we hem nog van een afstand in de bosjes zitten. We laten hem nu maar met rust en houden afstand. Na deze toch mooie ontmoeting gaan wij richting de lunchplek om onze meegebrachte lunch te nuttigen. Je moet hier wel op de bavianen letten. Die lusten ook wel lunch en het afpakken van mensen is niet zo heel lastig. Na de lunch gaan we naar een lodge waar we nog wat kunnen drinken. Rond 15:00 uur is het tijd voor onze eerste rondvaart op de Nijl. Een ieder kan raden waar deze keert, om weer terug te varen naar waar je bent opgestapt. Onderweg naar de watervallen zien wij veel, heel veel Nijlpaarden en vogels. Als wij terugvaren zien we ook nog apen in de bomen, en jawel, wederom een dier met de naam van de rivier in zijn naam..... Een Nijlkrokodil!

Terug naar onze Lodge zien we uiteraard nog meer giraffen, olifanten en kobs. Na het eten gaat iedereen op tijd richting zijn of haar slaapplek, morgen is het weer vroeg dag.

Murchinson Falls 2 (16 juli)

Ook vandaag gaat de wekker om 05:00 uur af en is het tijd om op te staan. Na het ontbijt gaan we rap op pad, want we hebben een ochtendvaartochtje op de Nijl. Uiteraard hopen wij deze keer de schoenbekooievaar te gaan zien. De naam van het bootje biedt hoop "Shoebill boat". Onderweg zien wij naast de opkomende zon heel veel soorten vogels. Nijlpaarden die op de kant liggen, maar besluiten om zo snel mogelijk het water in te komen (wat een gespetter). En een clubje krokodillen. Hier kunnen wij erg dichtbij komen en ook recht in de openstaande bek fotograferen. Hoezo tandjes? Dan zijn de apen een stuk minder bedreigend om te zien. Helaas als het tijd is om uit te stappen hebben wij geen schoenbekooievaar gezien. Zodra wij in de auto zitten, wordt er gebeld door de bemanning van het bootje, zij komen terug om ons op te halen. Waarom? Ze hebben een schoenbekooievaar gespot en willen dat wij deze kunnen zien. Dus uit de auto's en terug in de boot. Als wij op

de plek komen waar deze vogel gezien is..... Het blijft wild, daarnaast is er een ander bootje in de buurt die erg dichtbij de schoenbekooievaar was. Dit vond het dier niet echt aangenaam. Wij varen nog rond in de omgeving in de hoop dat het beest ergens in de buurt is neergestreken. Jammer, maar helaas, het was een goede poging. Terug in de auto grappen wij over het luipaard, zou deze weer in de boom liggen? We komen er straks langs. Eerst maar eens genieten van al het moois wat wij nu zien. Aangekomen bij de boom wordt er fanatiek getuurd door de verrekijkers.....Ja! Het beest (of familie) ligt er weer. Verder is er nog niemand. Ronnie wacht even op Fred om daarna gezamenlijk een stuk rustiger met hier en daar een stop de boom te naderen. Deze keer heeft het luipaard er vrede mee dat er mensen beneden de boom geparkeerd staan. Wij zijn zo dichtbij, dat het luipaard vanuit de boom met gemak in de auto zou kunnen springen. Deze ervaring is niet echt met woorden te beschrijven, wat een geweldig gevoel zo dicht bij een dergelijk dier te zijn. In een euforie rijden wij terug richting de lodge voor onze lunch.

Aangezien we pas om 16:00 uur weer op pad gaan, is er even tijd om wat te lezen en te luieren. Tijdens de middagwildrit komen we al snel een tweetal leeuwinnen tegen. Bij de plek waar wij voor het eerst Nijlpaarden hebben gezien, liggen deze keer een paar mannetjes leeuwen tegen de bosjes geparkeerd. Eén van de twee heeft een zender, zo kunnen zij de leeuwen volgen voor onderzoek. En al ziet deze leeuw er vervaarlijk uit op de foto, hij was slechts aan het gapen en trok daarbij een lelijke kop.

Deze leeuw ging ook nog even aan de wandel en zag een varaan, hij erachter aan. Op het moment dat hij vlakbij is, stopt hij en kijkt naar de varaan, vervolgens gaat hij gewoon eerst op z'n kont zitten om er daarna maar bij te gaan liggen. Grappig om te zien. Als we terug rijden richting de lodge zien we nog een tweetal jakhalzen, dit komt niet vaak voor, meestal zie je alleen de ogen in het donker als er licht op schijnt.

Na het diner gaan we vlot richting bed, morgen is het wederom vroeg dag.

Van Murchinson Falls naar Kibale (17 juli)

Vandaag gaat de wekker om 04:45 uur. Alles inpakken en op naar het ontbijt. Als alles en iedereen weer in de auto's zitten, gaan we in een snel tempo richting de pont. Als je even te laat bent en niet meer meekunt, kun je een rondje wachten. Soms loopt dit op tot 1 uur wachttijd. Dankzij Ronnie en Fred halen wij het op tijd en kunnen wij met de eerst volgende ronde mee met de pont. In Fort Portal wordt gestopt voor de lunch. Ook kan hier geld worden gewisseld of gehaald bij de bank. Marja neemt een "taxi" om naar de bank te gaan. Taxi's hebben hier slechts twee wielen en hebben verdacht veel weg van lichte motorfietsen. Er past trouwens verrassend veel op zo'n vervoermiddel, drie of vier personen is geen uitzondering. Of twee personen en het e.e.a. aan bagage. Na de lunch passeren wij theeplantages. Hier wordt gestopt om deze van naderbij te inspecteren. Ronnie neemt foto's van ons, terwijl wij doen alsof we aan het theeplukken zijn. Hij geeft ook uitleg over het hele procedé, van theestruik tot kopje thee. Aangekomen in Kibale worden wij hartelijk ontvangen met een verfrissing. Hier slapen wij in tenten, nou ja, een kamer van tentdoek. We hebben gewone bedden en een eigen (eco)toilet en douche tot onze beschikking.

De douche is een jerrycan met water die omhoog wordt gehesen. De zwaartekracht zorgt er dan voor dat via een slang en douchekop het water over je heen gutst. Bij zuinig douchen kan je hier makkelijk met twee personen gebruik van maken (nat maken, douche uit, inzepen en daarna afspoelen). Na deze verfrissende douche is het diner klaar en schuiven wij graag aan. Ook vanavond gaan wij op tijd naar bed.

Kibale (18 juli)

Vandaag mogen wij net iets langer slapen (wij hebben geen lange chimpanseetour geboekt). Als ik in de douche sta, zie ik achter onze tent apen in de bomen. Dit keer rode franjeapen. Deze soort hebben wij nog niet eerder gezien, dus camera en rustig er naar toe. Na het ontbijt gaan wij richting de chimpansees. Voor wij het bos in gaan, krijgen wij een briefing hoe wij ons dienen te gedragen bij de chimps. Dan worden wij in groepen van 6 opgedeeld. Het Belgische koppel en wij komen bij een Engels koppel terecht. Dit is een ouder echtpaar die deze tocht al best pittig vinden. Zij zijn reeds bij de gorilla's geweest en vonden die tocht moordend. Toch vinden wij het bij de chimpansees best te doen, zouden zij overdrijven? Oké, het zal pittiger zijn dan hier, maar dan nog.

Eerst voluit genieten van deze soort apen. Al snel vindt de gids chimpansees, helaas hoog in de bomen. Dus je moet je nek behoorlijk draaien om ze te zien. Al verder lopend en weer terugkomend langs dezelfde plek zien we chimpansees op de grond. Dit geeft echt een fantastisch gevoel, deze dieren zo dichtbij. Ineens komt er één met een noodgang over de grond door het gebladerte aan stormen, geeft een aantal klappen op de onderkant van een boom (dit soort bomen wordt als trommel gebruikt) wat erg luid klinkt en schiet met een vaart omhoog de boom in. Foto's? Nee, dat niet, maar wel erg genoten van dit korte spektakel.

Verderop ligt een chimp heerlijk te luieren, het is een oudere dame die zich gewillig laat fotograferen. Op een goed moment gaat ze aan de kuier en gaat ergens midden op een pad zitten. Zo is zij nog beter te zien. Kennelijk zijn al die toeristen behoorlijk slaapverwekkend, want zij moet er behoorlijk van geeuwen. Na drie uur door het bos te hebben gelopen en stilgestaan, is het tijd om terug te gaan naar de auto. Na de lunch gaan we een wandeling in het moeras maken. Wij krijgen twee mensen mee die veel vertellen over wat wij zien en ook hoe de mensen hier leven. Langs het pad zitten kinderen die proberen het e.e.a. aan houtsnijwerk te verkopen. Het wordt ons dringend afgeraden om van de kinderen te kopen. Dit zou voor hun een reden zijn om niet meer naar school te gaan. Toch is scholing nodig om het land welvarender te krijgen. Ook zien wij kleine stukjes land waar het e.e.a. wordt verbouwd. De familie waar het van is (of enkele familieleden) zitten op het land om de apen van hun gewassen af te houden. Zodra het schemerig wordt, gaan de apen naar bed en de families naar huis. En naast al deze menselijke activiteiten zien wij veel vogels, enkele soorten apen en insecten. Overal wordt ruim de tijd genomen om de dieren te bekijken. Een soort waterkever bleek erg interessant te zijn, vooral voor dames (oké tieners) die hun borsten willen laten groeien. Deze beestjes worden gevangen en tegen de huid gehouden waar de borsten nog moeten groeien. Als de waterkever heeft gebeten, zijn zij verzekerd van een volle boezem. Wellicht zijn plastisch chirurgen voortaan overbodig. Na een wandeling van drie uur zit het er voor deze middag ook op. Voor het eten wordt er door mensen uit het naburige dorp nog een voorstelling gegeven met veel zang en dans (en ook hier moeten de toeristen meedansen. Na het eten gaan een aantal nog op zoek naar Bush baby's, een klein soort halfaap, alleen te vinden in het donker. Wij besluiten om het niet te doen, het is redelijk duur. En van de mensen van de lodge hoorden wij dat je als een Bush baby ziet je erg veel geluk hebt.

Van Kibale naar Queen Elizabeth National Park (19 juli)

Vandaag gaat de wekker om 06:30 uur, wij hadden met de apen bij de lodge afgesproken dat zij ons op dat moment zouden wekken. Jammer, maar die beesten kunnen dus geen klok kijken. Drie minuten te vroeg begonnen zij een enorme herrie te maken. En de snooze of uitknop is niet te vinden.

Eenmaal op pad geeft Ronnie veel uitleg bij de verschillende bomen en struiken. Onder andere avocado, mango, pinda's, cassave en het verschil tussen bananensoorten, welke gebruik je voor het koken en welke eet je direct. Ook worden wij overhoord of we wel hebben opgelet tijdens de les. Een leuke en leerzame rit die niet eens zo lang duurt aangezien wij de lunch al in de Bush Lodge, ons nieuwe overnachtingsadres, nuttigen. Als wij net zijn aangekomen krijgen wij een briefing over wat wel en wat niet kan in dit kamp. Als je naar het water wil lopen, moet je even vragen of er iemand meeloopt. En zodra het donker is, krijg je een escorte naar je tent.

Ook als je 's ochtends in het donker weggaat, wordt je opgehaald. Dit is niet, omdat men bang is dat je verdwaalt, maar om te voorkomen dat een Nijlpaard aanhalig wil worden en jij de signalen verkeerd interpreteert. Na de lunch hebben wij tot vijf uur vrij. Dus tijd om met de camera door het kamp te boenderen en de vogels en hagedissen te fotograferen. Tijdens de wildrit zien wij wederom leeuwen, naast allerlei andere dieren. Ook deze keer zien wij een varaan, we mogen uit de auto om foto's te maken. Gelukkig voor Arjen en helaas voor de anderen zijn daar niet zoveel mensen voor te porren. Ronnie gaat op het voorwiel staan om de omgeving in de gaten te houden (hoog savannegras). Zolang deze niets zegt gaat alles goed.

Op de terugweg zien wij op afstand ook nog een Afrikaanse oehoe in een boom zitten, toch maar proberen om deze op de gevoelige chip te krijgen. Na het eten verdwijnt een ieder al ras naar de eigen slaappleaats.

Queen Elizabeth National Park (20 juli)

Net voor 06:00 uur staan we op. Omdat het nog donker is, worden wij keurig bij de tent opgehaald. Op het pad ligt Nijlpaardenpoep, dus die beesten lopen wel degelijk door het kamp. Bij de wildrit zien wij al snel twee maraboe's in de boom zitten. Dit levert best mooie plaatjes op. En dan zien wij weer een uil, maar nu veel dichtbij. Dit is dus veel eenvoudiger om te fotograferen. Ook dit is een Afrikaanse oehoe. Nu dringt Ronnie aan dat wij opschieten om de hyena's te gaan zien. Kennelijk hebben deze een voorspelbaar leefpatroon, of hij heeft een tip gehad. Veraf zien wij twee hyena's over de savanne lopen. Er is een bepaald punt waar deze dieren de weg oversteken. Iedereen doet zijn best om ook van ver toch wat foto's te maken. Dan zet één van de hyena's de vaart erin en Ronnie ook. Zo wordt geprobeerd om de hyena goed en vooral ook dichtbij, als hij de weg oversteekt, op de foto te krijgen. Met al dat gehobbel is dat nog niet zo makkelijk. Na deze spurt rijden we nog iets rustiger in de omgeving rond om te kijken of we nog ergens een hyena kunnen spotten. Helaas van alles en nog wat te zien, maar geen hyena. Na een bezoek aan een meer met zoutpannen en souvenirwinkeltjes gaan we terug naar het kamp voor het ontbijt. Om 13:00 uur gaan we weer op pad. Dus nog even rondgelopen en deze keer de reuzenboszwijnen aan de overkant gefotografeerd. 's Middags is het tijd om te gaan varen over het Kazinga kanaal, hier komen vaak allerlei dieren drinken. Het kanaal verbindt Lake Edward en Lake George met elkaar. Tip bij deze boot... ga links zitten. Langs de oever van het kanaal liggen diverse dieren. Bijvoorbeeld buffels met daarvoor een uitgestrekte krokodil. Als de krokodil opzij zou kijken, zit zijn neus tegen de neus van een buffel. Best een raar gezicht. Dan zien wij een kudde olifanten die richting het water komt lopen. In de kudde loopt ook nog een zeer jong exemplaar, deze past nog onder z'n moeder. Als moeder het water in gaat, volgt het jong ook. Terwijl moeder enkeldiep in het water staat, ligt het jong heerlijk in het water te rollen, veilig tussen haar poten.

Dit is een schouwspel waar je uren naar kan kijken. Helaas blijven de olifanten daar geen uren staan en wil de bemanning van de boot op een goed moment verder. Ook zien wij hier natuurlijk veel soorten vogels. Sommige net zo saai van kleur als in Nederland, maar anderen..... absoluut onbeschrijflijk mooi. Op het punt waar de boot keert is een dorpje, mensen zijn hier bezig met het repareren van hun netten. Een paar kinderen staan jerrycans met water te vullen. Gewoon midden in het water. Als je weet wat daar rondzwemt.... Wij zouden dit niet zo snel doen. Maar het is waar: daar waar je opgroeit, is ook hetgene wat jij als normaal ervaart.

Deze avond boffen wij, er wordt een buffet aangeboden met Oegandese gerechten (en een enkel verwesterd gerecht voor hen die dit niet willen).

Ishasa (21 juli)

Vandaag is een uitslapdag 07:00 uur gaat de wekker. Rustig ontbijten en dan in de auto naar Ishasa. Als alles volgens plan verloopt, kunnen wij hier leeuwen in de bomen zien en de grens met Congo inspecteren. Hoezo, leeuwen in bomen? Dat is eigenlijk heel simpel. Er zijn boomsoorten, waarvan de bast erg ongeschikt is voor de klauwen van een leeuw om grip op te krijgen en zo dus letterlijk de boom in te kunnen. In Ishasa staan wilde vijgenbomen, waarvan de bast zeer geschikt is voor de klauwen van een leeuw. Verder zijn de leeuwen dus niet anders dan hun soortgenoten in andere gebieden. Rustig rijden wij door het gebied en speuren de omgeving af naar dieren en dus met name naar leeuwen. Helaas willen de leeuwen kennelijk vandaag de boom niet in. Wel zien we een aantal prachtige vogels, waaronder het nationale symbool van Oeganda: de kroonkraanvogel. Als we een eind verder in Ishasa zijn, worden de heren gebeld en blijkt er bijna aan het begin leeuwen in de boom te liggen. Dus dak naar beneden, zitten, vasthouden en gaan als de brandweer. Als wij aankomen, worden wij getraakteerd op een aantal auto's. Maar geen leeuwen, die hebben net de kuierlatten genomen. In een aantal auto's besluit men om te blijven wachten en tevens de lunch te nuttigen. Ronnie en Fred zien dat terecht niet zitten, die leeuwen zijn er niet voor niets van tussen. Wij rijden dus verder en nuttigen onze meegebrachte lunch bij een post van de rangers. Na de lunch rijden we rustig terug. Alle auto's zijn vertrokken, helaas de leeuwen ook. Nu rijden we een stuk verder richting de grens met Congo. Onder begeleiding van een ranger (met geweer) lopen we een stukje langs de rivier die de grens vormt met Congo. Dit geweer is niet bedoeld om mensen neer te schieten, maar om Nijlpaarden die ons te interessant vinden op andere gedachten te brengen. De Nijlpaarden liggen op een zandbank midden in de rivier en aan de Congolese kant. Helaas hadden zij geen stempel bij zich voor ons paspoort. Dus zijn we in Oeganda gebleven. Na deze korte wandeling gaan we rustig terug richting de uitgang. Bij de plek aangekomen waar de leeuwen waren gezien, werpen we toch nog een blik op de bomen. Dit keer zit het wel mee. Er ligt één leeuw in de boom! Dus foto's maken. Alleen is het beest toch wel ver weg. Als er een derde auto bijkomt en deze over de hobbel de savanne opgaat, probeert Ronnie het ook. Jammer, maar die andere auto was qua lengte net iets korter, wij blijven dus steken in het midden van de auto. Dit keer is gelukkig Fred erbij om ons los te trekken. Plan A is dus mislukt, over op plan B. Een andere route zorgt ervoor dat wij de boom inclusief leeuw toch kunnen benaderen. Dit levert prachtige plaatjes op. Hierna is het echt tijd om terug te gaan naar de lodge.

Van Queen Elizabeth National Park naar Lake Bunyonyi (22 juli)

Vandaag staan wij om 06:30 uur op. We gaan verkassen en komen steeds dichterbij de gorilla's, maar eerst nog een tussenstop in Bunyonyi. Er wordt onderweg waanzinnig veel aan de weg gewerkt. Dit betekent dus erg veel stof. Ronnie legt uit dat wij nu door het meest welvarende deel van Oeganda rijden. Deze bevolkingsgroep heeft ook veel invloed in het land. Onderweg zien wij nog veel thee- en bananenplantages. In Kibale stoppen wij nog even, kan er mooi wat geld worden gewisseld. De koers is hier gunstiger dan op het vliegveld. Daarna gaat het alras verder naar het Overland Camp. Hier lunchen wij en kunnen de middag gebruiken om op het marktje te kijken. Deze markt is niet groot, laten we zeggen mini. Enkele kraampjes met etenswaren en enkele verkopers van kleding en schoenen. Wij krijgen sterk de indruk dat de kleding uit de Humanitas-bakken hier op de markt verkocht worden. Wij hebben afgesproken om morgenmiddag in het Birdsnest resort te lunchen en deze lunch vandaag al te bestellen. Dit om tijd te winnen. De rest van de middag kan er geluierd worden.

Van Lake Bunyonyi naar Gorilla Valley Lodge (23 juli)

Vandaag gaat de wekker om 07:00 uur. Na het ontbijt lopen wij de heuvel op om van het uitzicht over het meer met al zijn eilandjes te kunnen genieten. Af en toe is het stijl, maar nog altijd een redelijk pad. Onderweg van de omgeving genoten. Zo komen wij ook een meisje tegen die een grote zak op het hoofd heeft. Zij spreekt een klein beetje Engels en zo komen wij erachter dat zij 14 jaar is en vandaag moest helpen om suksom te oogsten en naar huis te brengen. Zo weten wij dus ook wat er in de zak zit. Wat het geval weegt, durven wij niet te raden en hij ligt zo netjes op haar hoofd dat wij ook niet vragen of we het mogen voelen. Het ziet er in ieder geval niet echt licht uit. Boven aangekomen hebben wij inderdaad een prachtig uitzicht over het meer en de diverse eilandjes in het meer. Wij volgen een andere weg naar beneden en worden langs een schooltje geloodst. Terwijl onze medereizigers zich vrij vlot naar het speelveld begeven, waar op dit moment de kinderen pauze hebben, kijken wij in de nu lege klaslokalen. Al snel krijgen wij uitleg van één van de juffen. Zo kom je erachter dat de kinderen met drie jaar al naar school gaan. Een soort vroeg en voorschoolse educatie. Door de hele school heen gebeurt het dat leerlingen er soms een dag of meer niet zijn, dan is er thuis werk te doen. De klaslokalen zijn iets minder dan de helft qua oppervlak in vergelijking met Nederland. Toch passen er op de dagen, als alle kinderen aanwezig zijn, 30 kinderen in (waar klagen wij dan over?). Alle kinderen worden verzameld en keurig opgesteld. Zij zingen voor ons en ook wordt er weer gedanst. Dit keer ontkomt ook Arjen niet. Na de zang en dans gaan de kinderen terug naar hun klas en wordt ons om een bijdrage voor de school gevraagd. Wij hebben inmiddels de klas al gezien en begrijpen volledig waarom dit gebeurt. Hierna kijken wij ook nog even in de volle klassen. Als wij bij een hogere groep binnen lopen, moeten alle kinderen van de leerkracht gaan staan. Wij kijken hier heel even mee naar de uitleg van de leerkracht, deze is breuken aan het uitleggen. Eerlijk is eerlijk, het ziet er ondanks de eenvoudige middelen goed uit. Dan wordt het tijd om ons verder naar beneden richting de lunch te begeven. Hier neemt Ronnie zijn taak van "Japanner" weer op zich. Met een hoeveelheid aan camera's om zijn nek neemt hij foto's van de groep.

Na de lunch gaan wij richting de Gorilla Valley Lodge. Het laatste stukje van de weg is bij regenval minder tot niet begaanbaar, wij boffen: het is droog. Hoewel boffen? Als het regent, gebeurt het vaker dat de gorilla's zich bij de lodge vertonen, nu is die kans zo goed als niet aanwezig. Verder is het hier enorm rustig. Voor het eten worden wij door enkele schoolkinderen met zang en dans vermaakt. Deze krijgen van de lodge wat te drinken, cassavechips en popcorn. Dit vinden wij een heel mooi gebaar.

Dit keer is het eten in buffetvorm, eigenlijk wel fijn, dan kan je zo opscheppen dat je voldoende hebt en niet teveel.

Gorilla tracking (24 juli)

Vandaag is het zover, dat waar wij deze reis voor geboekt hebben, staat te gebeuren. Wij gaan naar de gorilla's toe. Voor ons Belgische koppel staat dit morgen op het programma. Maar Fred en Ronnie gaan proberen of er in een groep nog ruimte is en er qua datum geruild kan worden. Aangekomen bij het Gorilla Centre krijgen wij de vergunningen en uitleg over hoe je te gedragen bij de gorilla's. Zo ook goed nieuws voor het Belgische koppel, zij kunnen met een andere groep mee.

Wij moeten met de auto naar een ander startpunt toe. Hier kunnen wij dragers inhuren (direct gedaan). En om 09:30 uur gaan wij op stap. Het eerste stuk gaat prima, makkelijk te lopen paden en niet te stijl. Dan slaan wij rechtsaf het bos in. Dit is compleet andere koek. Achter elkaar aanlopend, goed opletend waar je je voeten zet, over boomstammen heen en er onder door. Kapmessen die rondflitsen om takken weg te halen. Een warm

karwei. Het is maar goed dat ze je vertellen dat je zeker twee liter water bij je moet hebben. Die heb je nodig. De groep waar wij naar op zoek zijn ((Kahungye), heeft zich voor vandaag nog niet gevestigd en is dan ook nog steeds onderweg. Voor ons is dat een tegenvaller, aangezien de gorilla's best wel snel verplaatsen. Als wij ze in het vizier krijgen, is het een kwestie van achter de groep aanlopen en hopen, dat zij voor de dag of even, gaan zitten en wij rustig van ze kunnen genieten. Dit wil dus niet lukken. Na de ontmoeting met de gorilla's klimmen wij eerst weer een stukje omhoog om te lunchen (20 minuten). Daarna gaan wij terug naar het startpunt waar wij om 18:00 uur aankomen

(totale tijd: acht en half uur). Terug bij de lodge horen wij dat de andere groep er ook nog zes en half uur over heeft gedaan en de gorilla's niet wilden blijven zitten. Van het Belgische koppel werden wij heel even gek. Zij waren in twee uur tijd (inclusief het uur bij de gorilla's) weer terug. De gorilla's zaten heerlijk op één plek en erger nog, zij hebben twee groepen gezien. Zo kan het mee- of tegenzitten. Het blijven wilde dieren die toch doen wat zij willen. Na deze inspannende dag is het na het eten al rap richting bed en lekker slapen.

Van Gorilla Valley Lodge naar Kisoro (25 juli)

Wow, we slapen uit, het vertrek is pas om 08:30 uur! We hoeven niet zo erg te hobbelen vandaag, de weg gaat al snel over in asfalt. Onderweg hebben wij een mooi uitzicht op de diverse vulkanen. Deze kan je op als je dat wil. Niet dat wij daar op dit moment echt iets in zien. Aangekomen in het Travelers Rest hotel (bekend door mensen als Dianne Fossey en anderen) krijgen wij de kamers toegewezen. Ook lunchen wij hier. Na de middag lopen we naar de markt in Kisoro. Deze is aanzienlijk groter dan die bij Lake Bunyonyi. Op deze markt is echt van alles te koop. Niet alles is nieuw. Zo zien wij een stalletje waar ze ijzerwaren verkopen en die scharnieren zien er niet echt nieuw uit. Zo ook de stalletjes met kleding. Ook hier ziet het er verdacht veel naar uit dat de inhoud van de Humanitas-bakken te koop wordt aangeboden. Verder veel lappen stof in prachtige kleuren. Ook groente en fruit wordt hier netjes te koop aangeboden. Niet op z'n Hollands in een bak, maar fraai in stapeltjes.

Rita besluit om hier nog een lap stof te kopen (had ook al een lapje bij Queen Elizabeth NP gekocht). Dus er wordt onderhandeld met de verkoper. Al vlot worden zij het eens over de prijs en de koop wordt gesloten. Hierna kopen ook enkele medereizigers nog een lap stof bij deze koopman.

Kisoro (26 juli)

Vandaag splitst de groep zich in drieën op. Er zijn een aantal die een vulkaan op willen lopen (wees gerust het ding werkt niet). Ook zijn er een aantal die naar de gouden meerkatten willen (apen) en een duo die liever voor de koffie gaat. De vulkaanbestormers moeten het vroegst op, daarna de groep die naar de apen toe wil en als laatste de koffieleuten. Wij staan dus pas op om 07:25 uur en ontbijten met z'n tweeën. Om 09:00 uur zullen wij worden opgehaald voor de koffietoer. Reeds om 08:45 uur is onze gids Julius al aanwezig en gaan wij te voet op pad. Onderweg vertelt Julius over de leefwijze in Oeganda. Hier wordt niet zielig over gedaan, maar realistisch. Zo vergelijken wij gaandeweg verschillen tussen Oeganda en Nederland. Eén ding is duidelijk, veel Oegandezen zijn van goede wil om hun land naar een hogere welvaart te tillen. Zij zijn zeker bereid om hiervoor te werken. Vlakbij de boerderij worden wij door een oudere man aangesproken. Deze blijft Rita maar een hand geven en weet niet van ophouden. Julius vindt dit ogenschijnlijk enigszins gênant. Als de man doorloopt, begint Julius aan het verhaal over de koffie. Deze plantage

bevat alleen maar Arabica koffie. Wij kennen dit wel uit Nederland, maar dan in consumptieve vorm. Nu krijgen wij uitleg van zaadje tot kopje koffie. De zaden (koffiebonen) worden in een soort kwekerij bij de boerderij zelf tot minustruikjes grootgebracht. Op het moment dat deze groot genoeg zijn, worden ze op de plantage geplant. Hiervoor moet nog zwaar werk worden verricht. De bodem is erg vruchtbaar, maar ook erg vulkanisch en hard. Daar kunnen de koffiestruiken niet in wortelen, dus wordt er eerst een kuil gegraven van voldoende afmeting en de grond los gemaakt (een gat van 60x60x60 cm). Als de struik eenmaal groot genoeg is, worden de koffiebonen geoogst. Als bestrijdingsmiddel tegen ongedierte wordt er een mix van koeienurine, mest en diverse planten gebruikt (puur ecologisch). Tegenwoordig gaan de koffiebonen voor verdere verwerking naar Kampala. Vandaag krijgen wij het proces te zien zoals het op de hand gebeurde. Eerst worden de geplukte koffiebonen in water geweekt. Alles wat drijft is van lagere kwaliteit, wat op de bodem ligt is de koffie van een betere kwaliteit. Dan worden de bonen ontdaan van hun grote schil in een speciaal apparaat. En dan het meest saaie deel, de koffiebonen worden gedroogd, om hierop te wachten... Er is dus voorwerk gedaan. De gedroogde bonen hebben nog een velletje wat eraf moet. Dit gebeurt met een grote vijzel. De inhoud van de vijzel wordt daarna op een rond "blad" gedaan en opgegooid, zo blaast de wind de veel lichtere velletjes tussen de bonen uit. Dan wordt het tijd voor het roosteren van de bonen. Hiervoor staat al een pan op een vuurtje (droog, zonder vet). Nu is het de truc om constant te blijven roeren, zodat alle bonen gelijkmatig worden geroosterd. Wij zien de diverse eindstadia voorbij komen van licht, naar medium tot donker geroosterd. En die geur.....

Als wij beginnen is de pan halfvol, tijdens het roosterproces zet de zaak uit en aan het eind heb je een volle pan. Nu worden de bonen nogmaals opgegooid om velletjes te verwijderen (gebeurt ook een keer tussendoor). En nu? Koffiemalen natuurlijk! Van de gemalen koffie worden twee verschillende bakjes gezet. De eerste methode is een beker water en hierin direct de gemalen koffie en even laten trekken. Daarna wordt het drijvende koffiegrit er met een lepel afgeschepd. De tweede methode is een beker en een theezeefje waar de koffie in gaat, en het water wordt hierover opgegoten. Beide brouwsels worden besnuffeld en uiteraard geproefd (verschilt qua manier van proeven weinig van wijn proeven). De ongemalen koffiebonen en ook wat er over is van de gemalen bonen krijgen wij mee. De bonen gaan mee naar huis, van de maling laten wij 's avonds voor de medereizigers koffie zetten. De middag brengen wij door in de tuin van het hotel, wat vogeltjes en vlinders kijkend.

Van Kisoro naar Lake Mburo (27 juli)

Vandaag staan we om 06:00 uur op. Aan de rand van de weg zien we een hele groep kraanvogels en stoppen hier even om wat foto's te maken. Zo ook op een mooi punt waar de wolken mooi boven een dal hangen en wij eroverheen kunnen kijken. De lunch wordt bij een museum genuttigd (cultureel centrum). Wij maken gebruik van het buffet. Achteraf blijkt deze behoorlijk aan de prijs (voor Oegandese begrippen). De versgeperste mangosap is heerlijk. We arriveren bijtijds bij het nieuwe kamp. Als wij bij onze tent zijn, laten we ons even op het bed ploffen, resultaat? Ogen dicht en even knorren. Op deze manier missen wij de voorstelling die er speciaal voor onze groep wordt gehouden. Maar wat was het lekker om even te slapen.

Lake Mburo (28 juli)

Vandaag is het vroeg dag, de wekker gaat om 05:30 uur. Al snel in de auto's en op weg naar het startpunt voor de wandelsafari. Wij worden in twee groepen gesplitst en gaan ieder een eigen pad volgen. De impala's komen erg dichtbij. Zo kan je goed zien hoe mooi deze dieren zijn. De gids vertelt onderweg heel veel over de verschillende bomen, struiken en termietenheuvels. Aangezien wij toch meer van de beestjes zijn, vinden we de vogels en apen die in de bomen en struiken zitten net iets interessanter. Ook zien wij hier zebra's, deze dieren komen alleen in Kidepo en bij Lake Mburo voor. Struisvogels zitten uitsluitend in Kidepo. Aan het eind van de wandeling zien wij op afstand een aantal dwergmangoesten rond scharrelen. Eerst iedereen foto's maken en dan loopt Arjen rustig steeds iets dichterbij, bij iedere stop maakt hij foto's. Het resultaat is een leuke foto van de dwergmangoest. Na deze wandeling gaan we terug naar de lodge voor het ontbijt, hoewel gezien het tijdstip is het een brunch geworden. We nemen allemaal een extra broodje en een banaantje mee, want het avondeten duurt nog even en de lunch is echt te vroeg.

In de middag gaan wij voor een boottochtje op Lake Mburo. Langs de oever zien wij uiteraard veel soorten vogels. Op een goed moment ligt er verborgen achter de bomen, hoog op de oever een krokodil. En in het water zitten uiteraard Nijlpaarden. Deze dieren lijken wel bij ieder meer of rivier in Oeganda voor te komen. Helaas treffen wij het minder met de bestuurder van de boot. Op het moment dat er een goede foto gemaakt kan worden, draait hij de boot. Dit doet hij keer op keer, als hij iets ziet (en wij dus ook) draait hij de boot er recht naar toe. Dit houdt dus in dat hij en de eerste rij een prima zicht hebben maar na de tweede rij wordt dit al ras minder. Dit is wel een beetje jammer, hij had er beter langs kunnen varen, zo zouden de meeste mensen een foto kunnen maken. Eigenlijk mogen we helemaal niet mopperen, dit is pas de eerste keer dat er iets een beetje minder is. Het lukt wel om Afrikaanse visarenden te zien jagen. Helaas niet direct naast de boot, maar dat mag de pret niet drukken. Ook zien wij aan de oever een prachtig bont gekleurde malachiet ijsvogel.

Na de boottocht proberen we nog om elanden te vinden. Deze lijken in geen enkel opzicht op hun noordelijke soortgenoten. Wonder boven wonder zien wij deze schuwe dieren, oké het is op afstand, maar dan nog is het een machtig gezicht. Deze reuze elandantiloop is dus echt groot. Helaas is het tijd om terug te keren naar de lodge. Dit betekent ook dat onze laatste wildrit van deze vakantie er op zit. Na de heerlijke maaltijd, worden wij door Fred en Ronnie verrast met een cadeautje. Een ieder krijgt een houten gorilla als aandenken. Met de boodschap "vertel iedereen hoe mooi Oeganda is".

Van Lake Mburo naar Entebbe (29 juli)

En dan mag je uitslapen... wordt je dus gewoon vroeg wakker. Zeker op tijd om de zonsopkomst te bewonderen, wat een rust heerst er hier. Na het ontbijt willen wij beneden aan de heuvel nog de koeien fotograferen, deze liepen sinds aankomst daar al rond. Behalve als je ze wil fotograferen. Geen koe te zien. Dan maar op weg. Onderweg komen we nog wel een kudde ankolerunderen tegen, dus hier gestopt en wat foto's gemaakt. Je merkt aan alles dat je steeds dichterbij steden komt, meer dorpjes en aan de wegen wordt gewerkt of zijn al beter. Voor de lunch stoppen we in een plaatsje met veel souvenirwinkels. Fred vraagt ons even binnen te lopen bij een goede vriendin van hun en zo vraagt deze vriendin om ook in het winkeltje van haar vriendin te kijken. Is dit erg? Nee! Deze mensen proberen op een eerlijke manier aan de kost te komen en daarbij proberen zij elkaar te helpen. Om de drukte in Kampala te vermijden, wordt er gekozen voor een andere weg. Langs de kant zien we vaak kinderen die enthousiast staan te zwaaien, het Maximasyndroom slaat wederom toe bij de dames. Aangekomen in Entebbe brengen we de spullen naar de kamers. Daarna gaan we met de hele groep (dus ook Fred en Ronnie) aangevuld met Jan-Willem napraten over de trip. Dit onder het genot van een drankje. 's Avonds is er een barbecue met vlees en vis, heerlijk dat je dan gewoon een beetje van beiden kan genieten.

Entebbe (30 juli)

Vandaag is het de laatste dag in Oeganda. Voor wij richting de botanische tuin lopen, pakken wij eerst onze rugzakken goed in en leggen we de kleding voor de terugreis alvast klaar. Daarna gaan wij op pad. Vanuit de botanische tuin heb je een fantastisch uitzicht op het Victoria meer. In de botanische tuin zien we toch nog een vogel die wij nog niet eerder gezien hebben. Trouwens in de tuin van het Guesthouse wemelt het ook van de vogels. Maar geen apen en die zien we dus wel in de botanische tuin. Tot een bepaalde afstand laten zij zich benaderen, dan trekken zij er snel van tussen om even verderop weer rustig te gaan zitten. Gewoon een kwestie van voldoende afstand houden en zij blijven zitten. Na deze wandeling keren we terug bij het Guesthouse. Nog even douchen en wat lezen voor we gaan eten. Na het eten is het definitief tijd voor het afscheid. Adressen worden uitgewisseld en onze groep wordt in twee groepjes naar het vliegveld gebracht. Na de formaliteiten is het even wachten voor wij het vliegtuig in kunnen.

Thuis (31 juli)

Om 06:35 uur raken de wielen van het vliegtuig de grond op Schiphol weer aan, we zijn weer in Nederland. Na het ophalen van de bagage nemen we nog afscheid van alle andere medereizigers en gaat iedereen zijns wegs richting huis. Wij moeten nog even wachten op de taxi. Dit geeft ons tijd om een koffie latte te halen, dat is net anders dan Nescafé koffie.

Ditjes en datjes

Reizen naar landen die minder ver ontwikkeld zijn dan wij gewend zijn, vergt een aanpassing van de reiziger. Zo hebben wij niets vermeld over de keren dat de stroom uitvalt of er geen stroom in jouw accommodatie beschikbaar is. Dit wordt opgelost door een centraal punt waar je je batterijen kan laden. Heb vertrouwen, je lader en batterij is er echt nog als je ze weer komt halen. Alleen de garantie of ze 100% geladen zijn, kan niemand je geven.

Water is in Oeganda niet zo gewoon als in Nederland, veelal wordt er water in jerrycans gehaald. Zeker bij de kampen waar je in een tent verblijft. Ook warm water is iets wat normaal alleen gebruikt wordt om te koken bij de Oegandezen. Wees er zuinig mee.

Als de chauffeur van je auto niet van de paden af wil, is dat erg logisch. Deze mensen riskeren namelijk een boete van 150 dollar, dat is erg veel geld voor hun. Dus spreek met je groep af of je van de paden af wil en ook dat jullie de kosten van een boete zullen dragen. De chauffeur probeert jou te plezieren, dat mag hun nooit geld kosten.

En er zal wel eens iets niet gaan zoals je verwacht had, blijf vriendelijk glimlachen en luister naar de oplossing die ze aanbieden. Echt, deze mensen doen hun uiterste best om het jou naar de zin te maken.

Alle dieren die wij gezien hebben, geven geen enkele garantie dat u of wij op een volgende reis deze weer gaan zien. Geniet van alles wat je wel ziet. Alles wat je gemist hebt, is alleen maar een goede reden om nog een keer terug te keren.

Reizen is tenslotte genieten van alles wat je ziet en meemaakt, ook de kleine tegenslagen.

Rita en Arjen Abbekerk